

Viden om NORDEN

Nr. 3-2024 - 25. oktober

Udarbejdet og udgivet af

Foreningen NORDEN, Mariagerfjord

<https://mariagerfjord.foreningen-norden.dk/>

Et grønt Norden, et konkurrencedygtigt Norden og et socialt bæredygtigt Norden

I går - 24. oktober - offentliggjorde Nordisk Ministerråd 14 nye sektorpolitiske samarbejdsprogrammer, som med fælles fokus, tydelige prioriteter og målrettede indsatser vil være styrende for regeringssamarbejdet i Nordisk Ministerråd frem mod 2030.

Samarbejdsprogrammerne er blevet til efter indspil fra erhvervslivet, forskningsverdenen, civilsamfundet, ungdommen og ikke mindst det parlamentariske samarbejde i Nordisk Råd.

Programmerne trækker på den store viden, der findes hos de fællesnordiske institutioner, arbejdsgrupper og netværk.

Tilsammen leverer de på de tre strategiske prioritetsområder i Vision 2030: Et grønt Norden, et konkurrencedygtigt Norden og et socialt bæredygtigt Norden.

Programmerne skal således bidrage til, at de nordiske statsministres vision om, at Norden skal være verdens mest bæredygtige og integrerede region i 2030 kan blive til virkelighed.

- Når jeg nærstuderer samtlige programmer for det nordiske samarbejde frem mod 2030, er jeg ikke et sekund i tvivl: Norden vil stå stærkere ved indgangen til det næste årti, fastslår Karen Ellemann, som er generalsekretær for Nordisk Ministerråd.

Det er hun citeret for i Nordisk Samarbejdes tekst om Nordisk Ministerråds politiske prioriteter 2025-2030. Alt materiale på siderne 8-11 i denne udgave af **Viden om Norden** er hentet på Nordisk Samarbejde, der er fælles hjemmeside for Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd. Se link til de nye programmer på side 10.

Denne udgave af **Viden om Norden** er nr. 29 siden februar 2021. Alle udgaver kan ses på vores hjemmeside.

Med de bedste hilsner

Gunner Buck

Viden om NORDEN nr. 3-2024 indeholder:

Side

**En lærerig aften
om de nordiske monarkier.
Kongehushistoriker, lektor,
cand.mag. Line Bjerre Kristensen
gav 35 tilhørere et grundigt indblik
i de nordiske kongehuses historie
i første halvdel af 1900-tallet** 2

**Jim Lyngvild:
Vikinger og Asatro.....** 4

**Kredsens sommertur
til Fyrkat og Mariager.....** 6

**Fred og sikkerhed i Arktis
- er hovedtema for
drøftelserne i Nordisk Råds
session i Reykjavik 28. - 31. oktober.....** 8

**Lederen af den demokratiske
bevægelse i Belarus, er gæstetaler
på Nordisk Råds session 30. oktober.....** 8

**Syv personer bliver nu hædret
med årets priser fra Nordisk Råd.....** 9

**Nordisk Ministerråds
politiske prioriteter 2025-2030.....** 10

26 nyheder fra Nordisk Samarbejde..... 11

Tekst og redaktion:

Gunner Buck, Elmevej 1, 9560 Hadsund.

Formand for Foreningen NORDEN Mariagerfjord.

Tlf. 98 57 40 55. Mobil 21 26 42 20.

En lærerig aften om de nordiske monarkier

Kongehushistoriker, lektor, cand.mag. Line Bjerre Kristensen gav 35 tilhørere et grundigt indblik i de nordiske kongehuses historie i første halvdel af 1900-tallet, som hun fortalte og viste filmklip om i Hadsund mandag den 14. oktober.

Dilemmaernes skueplads: En filmisk rejse gennem de skandinaviske monarkiers historie, er titlen på lektor, cand. mag. Line Bjerre Kristensens fortælling om de skan-

dinaviske kongehuse - med masser af filmklip, som hun viste mandag den 14. oktober i Hadsund KulturCenter.

Aftenen var resultat af et samarbejde om **Norden på film** mellem

Foreningen Norden og Det Danske Filminstitut. Som en del af projektet **Norden på Film**

inviterer dette foredrag på en rejse gennem de skandinaviske kongehuses nyere historie præsenteret gennem videoklip fra nogle af de film, som har bidraget til at føre monarkierne ind i moderne tid.

(fortsættes side 3)

Billedet på lærredet viser de tre konger fra Danmark, Norge og Sverige, da de mødtes til kongemøde i Malmø i 1914. Billedet er fra en film fra mødet. Se mere herom på side 3. Foto: Lisbeth Roth.

Den danske prins Carl blev i 1905 hentet til Norge, hvor han blev Kong Haakon den 7. Line Bjerre viste klip fra prinsens og hans families rejse fra København til Kristiania (Oslo) og videre til Trondheim, hvor han blev kronet som norsk konge. Han blev født i 1872 og døde i 1957. Foto: Lisbeth Roth.

Line Bjerre gjorde meget ud af, at fortælle, at de tre skandinaviske kongehuse er nationale symboler - samtidig med, at de er internationale monarkier.

Foto: Lisbeth Roth

En lærerig aften om de nordiske kongehuse - fortsat fra side 2

Vores nuværende konge, Frederik den tiendes oldefar Christian den 10. var kendt som rytterkonge.

Kongen vandt dyb respekt i befolkningen, da han under besættelsen red rundt i gaderne i København.

På lærredet ses billedet af kongen, som red "over grænsen hen, da Sønderjylland blev dansk igen" i 1920.

Den hvide hest, som kongen red på, var hentet på Visborggaard, og den ligger begravet under en stor mindesten mellem Visborg forsamlingshus og Visborggaard.

Hesten hed Malgré Tout. Den var hentet i Frankrig af ritmester Greve Knud Danne-skjold-Samsøe, Visborggaard. Henstens hove blev forsølvede og brugt som askebægere.

Askebægeret fra den hov, der først ramte Sønderjylland blev givet til Kongen.

Foto: Lisbeth Roth.

Line Bjerre viste os 8 filmklip af forskellige længde.

Haakon den 7. Norges konge i mere end 50 år

De første klip, hun viste, var en rejse på kongeskibet Dannebrog i 1905 fra København til Kristiania (Oslo).

Den tur bragte kong Haakon 7. til Norge sammen med sin dronning - prinsesse Maud af England og deres to-årige søn Alexander, der blev kronprins og senere kong Olav den 5. af Norge.

Haakon den 7. var Norges konge fra 1905 til 1957 - altså i 52 år. Han blev valgt til Norges Konge ved en folkeafstemning efter opløsningen af unionen med Sverige i 1905. Han var prins Carl af Danmark, inden han blev konge i Norge. Hans bedstefar Christian den 7. bestemte, at han måtte blive norsk konge. Carl var næstældste søn af kronprins Frederik - senere Frederik den 8. og lillebror til danske kong Christian den 10.

Der blev også vist klip fra den videre rejse fra Kristiania til Trondheim, hvor kongen blev kronet.

Line Bjerre fortalte, at han blev Haakon den 7. for at favne Norges historie og dermed springe over "400-års natten", som nordmændene kalder den periode, hvor Norge hørte under Danmark.

Haakon den 6. var inden da den seneste kong Haakon i Norge.

Haakon den 6. levede fra 1340 til 1380. Han blev kronet som konge af Norge allerede som 4-årig.

Han blev gift med Margrete den 1, da hun var 10 år i 1363.

Kongemøde i Malmø

De tre konger fra Danmark, Norge og Sverige mødtes i Malmø i 1914, hvor de bekræftede, at de tre nordiske lande var neutrale under 1. Verdenskrig. Det blev også vist på klip.

Brylluppet i Stockholm

Den svenske prinsesse Ingrid og danske kronprins Frederiks bryllup i Stockholm i 1935 blev vist på flere klip.

Ingrids farfar, kong Gustav den 5. arrangerede brylluppet med 1500 gæster - herunder fra 35 kongehuse i Europa.

Et stærkt indslag på klippet fra brylluppet var den escorte af dan-

ske og svenske krigsskibe, der fulgte kongeskibet Dannebrog fra København til Stockholm, når man tænker på de mange søslag mellem Danmark og Sverige før i tiden.

Line Bjerre beskrev i øvrigt, hvordan Dronning Ingrid var med til at åbne for offentlighedens indsigt i de royale familier.

Dronningen var god til at invitere pressen, så journalister kunne få indblik i livet på slottene.

Hent masser af filmklip om nordiske monarkier og mange andre nordiske emner
Et formål med Line Bjerres foredrag er at få sat fokus på projekt Norden på Film - se:

www.nordenpaafilm.org

Søg på "Skandinaviske kongehuse" på hjemmesiden. Dermed når I frem til en masse tekst + flere end 30 klip om nordiske kongehuse - både klip som Line Bjerre viste - og mange andre.

Gunner Buck

Se også foromtalen om aftenen med Line Bjerre. [Klik Her.](#)

Jim Lyngvild: Vikinger og Asatro

275 gæster hørte multikunstner, designer og fotograf Jim Lyngvild fortælle om Vikinger og Asatroen i Hadsund Kulturcenter mandag den 2. september.

Det var en gigantisk og meget interessant fortælling, som Jim Lyngvild gav til sit store publikum, som kom fra mange egne af Jylland.

Foreningen Norden Mariagerfjord havde inviteret Jim Lyngvild til at tale om Vikinger og Asatroen. ELRO-Fonden var sponsor, og derfor blev mødet holdt på en af årets ELRO-Dage.

Fyrkat og Vølvens grav

Efter en præsentation af sig selv fortalte Jim Lyngvild bl.a. om Ringborgen Fyrkat og om Vølven og Vølvens grav ved Ringborgen.

Harald Blåtand placerede i 980 Fyrkat, der er den ene af fem ringborge i Danmark, lige vest for Hobro for enden af Mariager Fjord, hvor vikingerne ad fjorden kunne sejle frem til borgen og videre ad bl.a. Onsild Å til Viborg.

Ringborgene var militære anlæg, der kun var i brug i ca. 20 år. De fem ringborge blev i 2023 optaget på UNESCOs liste over Verdensarv. Ringborgene skulle beskytte Danmark bl.a. mod angreb fra Tyskland.

Det faktum, at Harald Blåtand indførte kristendommen i Danmark var også et forsvar for landet, fordi kongen så kunne forklare den tyske kejser Otto, at Danmark nu var et kristent land, så tyskerne ikke behøvede at erobre Danmark for at gøre danskerne kristne.

Vølvens grav ved Fyrkat var rigt udstyret. Vølven var begravet i en vognfading (et vognlad). Hun var klædt i en fornem blå og rød dragt, der var udsmykket med guldråde. Med sig i graven havde Vølven sin stav – en slags tryllestav samt en pung med indhold af den giftige bulmeurt.

Blandt øvrige gaver i graven var et flot dåsespænde fra Gotland og nogle andefodsformede smykker i sølv. Dertil kom et lille drikkebæger samt et bæger i bronze.

Et lille fragment af omtalte dåsespænde er fundet på Borgring ved Køge. Det viser, at kongen Harald Blåtand har haft Vølven med i Køge – efter at Danmark blev kristent.

Vølven var en omvandrende troldkvinde. Hun udførte sejd – en type magi, der har klare lighedstræk med shamanisme - med en kombination af stav, sang og højsæde som middel til at lade sjælen rejse. Vølven var i vikingetiden den næst vigtigste person efter kongen.

Jim Lyngvild har fotograferet fire kvinder som Vølve. Det er den daværende kirkeminister Ane Halsboe-Jørgensen, skuespilleren Ghita Nørby, sangeren Sanne Salomonsen og fhv. ældreminister Thyra Frank. Jim Lyngvild gav udtryk for, at Thyra Frank måske var den, som bedst lignede en Vølve.

Vikingerne og Mariager Fjord

Jim Lyngvild er meget aktiv i Bramslev Bakker, og han kender egnen rigtig godt. Han fortalte en del om vikingerne aktiviteter ved Mariager Fjord. Vikingerne kunne bl.a. skjule deres skibe i Kielstup Sø, og der ligge parate til angreb, hvis der blev ”blæst alarm” med bål på områdets bavnehøje.

Jim Lyngvild forudsagde, at de kommende år vil bringe mange nye fund fra vikingetiden frem i Mariagerfjord området. Et større område ved Bramslev skal gennemsøges med metaldetektorer i nær fremtid.

Ved Bramslev er der tidligere fundet en større samling mønter fra Harald Blåtands tid, som må være gravet ned i en tid med ufred.

Luksustelte i Bramslev Bakker

Jim Lyngvild er i gang med at sætte mere fokus på Bramslev Bakker. Han har således skabt 15 luksustelte, kaldet Vipings, på campingpladsen. Og i sommer var han med til at arrangere SommerSol i Bakkerne – Musikfestival, kram og kærlighed i Bramslev Bakker.

Jim Lyngvild introducerede sig selv for de 275 tilhørere.
Foto: Lisbeth Roth.

Se mere på side 5 samt i foromtalen af aftenen med Jim Lyngvild.

[Klik her](#) for at se foromtalen.

Jim Lyngvild forklarede, hvorfor Harald Blåtand i år 980 placerede Ringborgen Fyrkat vest for Hobro. Vikingerne kunne ad Mariager Fjord sejle frem til borgen og videre ad bl.a. Onsild Å til Viborg, sagde han. Det er senere imødegået af direktør Lars Christian Nørbach, Nordjyllands Museum, som mener, at der var for lavvandet til, at vikingerne kunne sejle frem til borgen. Nørbach gik forrest i at få ringborgene gjort til verdensarv
Foto: Lisbeth Roth.

Den godt en cm. lange metalstykke (vist til højre) blev fundet på Borgring ved Køge. Det er brækket af det dåsepænde (vist til venstre), der blev fundet i Vølvens grav ved Ringborgen Fyrkat.

Foto: Lisbeth Roth.

Viping er betegnelsen for de 15 luksustelte, som Jim Lyngvild har fået opført på campingpladsen ved Bramslev Bakker. Ordet er sammensat af viking og camping.

Foto: Lisbeth Roth.

Kredsens sommertur til Fyrkat og Mariager

Ringborgen og Vikingegården på Fyrkat ved Hobro samt Kirken og Klosteret i Mariager blev lørdag den 31. august besøgt af 70 medlemmer af Foreningen Norden i Nordjylland – fra afdelingerne Frederikshavn-Skagen-Sæby, Brønderslev, Aalborg, Aalestrup og Mariagerfjord.

Turen var kredsens sommerudflugt, som var blevet arrangeret af Foreningen Norden Mariagerfjord.

Fyrkat var første mål på udflugten, og her så deltagerne Ringborgen og Vikingegården, som de fik en grundig orientering om.

Se mere om Fyrkat og de øvrige fire ringborge i Danmark [HER](#) og [HER](#).

Deltagerne blev også orienteret om - men så ikke - det nye museum på Fyrkat Møllegaard, som skulle åbnes mandag den 2. september under overværelse af hende majestæt Dronning Margrethe.

Gravpladsen ved Ringborgen blev også besøgt.

Her findes Vølvens grav under græstørvene. Vølvens grav ved Fyrkat var rigt udstyret.

Vølven var begravet i en vognfading (et vognlad).

Hun var klædt i en fornem blå og rød dragt, der var udsmykket med guldtråde. Med sig i graven havde vølven sin stav – en slags tryllestav samt en pung med indhold af den giftige bulmeurt.

Fyrkat Vikingegård består af ni rekonstruerede huse, som tilsammen udgør en stormandsgård, som den kan have set ud i landsbyen Vorbasse vest for Vejle omkring år 980. På gården vises gamle håndværk – plantefarvning, smeden i arbejde mm. Museumsformidler, cand. mag. Jakob Ljørring Pedersen, t.v. byder her nogle af deltagerne i Foreningen Nordens sommerudflugt velkommen til Vikingegården. Foto: Anne-Katrine Buck.

Blandt øvrige gaver i graven var et flot dåse-spænde fra Gotland og nogle andefodsformede smykker i sølv. Dertil kom et lille drikkebæger samt et bæger i bronze.

Vølven var en omvandrende troldkvinde. Hun udførte sejd – en type magi, der har klare lighedstræk med shamanisme - med en kombination af stav, sang og højsæde som middel til at lade sjælen rejse.

Vølven var i vikingetiden den næst vigtigste person efter kongen.

Kirken og Klosteret i Mariager

Efter frokost på Fyrkat Møllegaard fortsatte sommerudflugten til Mariager, hvor der var

guidedede rundvisninger i Kirken og i Klosteret.

Birgittinerordenen, der stiftede klostret, er den sidste af middelalderens klosterordener, der opretter klostre i Danmark.

Det sker i Maribo i 1418 og i Mariager i 1446, hvor Mariager Kloster og Kirke blev grundlagt.

Mariager Kloster overtog mange ejendomme efter Glenstrup Kloster, der blev omtalt første gang i 1170 erne og nedlagt i 1428. Det var et benediktinerkloster.

Der blev også brugt sten fra Glenstrup Kloster til opførelsen af Mariager Kloster.

Birgittinerordenens moderstiftelse er fortsat

bevaret i byen Vadstena i Sverige. Den blev grundlagt af hellige Birgitta, født 1303 i Finsta, Sverige, og død 1373 i Rom.

Ved reformationen i 1536 ejede Mariager Kloster flere end 600 ejendomme.

Etableringen af Mariager Kloster foregik over en lang proces, men klosteret voksede til at have omkring 60 nonner og 25 munke / præster i 1467.

Nonner og munke levede skarpt adskilt.

Levetiden for Mariager Kloster var dog relativt kort.

Det blev lukket ved reformationen i 1536.

Kredsens Sommertur til Fyrkat og Mariager

(fortsat fra side 6)

Klostergodset blev overtaget af kongen, dog fik munke / præster og nonner lov til at blive boende i Mariager indtil deres død.

På nær det hus, der i dag rummer Mariager Kirkes sognegård, nedrives bygningerne i 1700-tallet, mens den stærkt forfaldne kirke delvis nedrives og ombygges til den skikkelse, den har i dag.

Sommerudflugten sluttede med kaffe og kage på Saltcafeen på havnen i Mariager.

Om kirken og klosteret i Mariager ses mange informationer [HER](#).

Se foromtale af turen [HER](#).

Ringborgen på Fyrkat blev opført af Harald Blåtand i 980 som led i forsvaret af Danmark. Fyrkat og de øvrige fire ringborge i Danmark blev i 2023 optaget på UNESCOs liste over verdensarv. De hvide sten markerer stolpehuller dels for veje gennem borgen og langs volden og dels for de 16 langhuse, der var opført indenfor volden. Formidlingsinspektør, cand. mag. Mette Lykkegård-Maes forklarer deltagerne i sommerudflugten om Fyrkat og om de øvrige fire ringborge. Foto: Anne-Katrine Buck.

Langhuset på Fyrkat er bygget i egetræ, og det er 28,40 meter langt, 7,40 meter bredt og 7,50 meter højt. Det er rekonstrueret efter de 16 langhuse, der lå inden for volden. Langhuset bruges bl.a. til Fyrkatspillene. Formidlingsinspektør, cand. mag. Mette Lykkegård-Maes - i midten - forklarer deltagerne i sommerudflugten om langhusene på Fyrkat og på de øvrige ringborge. Foto: Lisbeth Roth.

Denne gravsten for biskop Stygge Krumpen ligger ved alteret i Mariager Kirke. Stygge Krumpen blev den sidste katolske biskop på Børglum Kloster 1519 – 1536. Han blev født på Skøttrup Hovedgaard – nu Trudsholm ved Havndal 1485. Han døde på Asmild Kloster 1551 og blev begravet i Mariager Kirke. Foto: Lisbeth Roth.

Fred og sikkerhed i Arktis

- er hovedtema for drøftelserne i Nordisk Råds session i Reykjavik 28. - 31. oktober

Nordiska rådets 76:e session hålls i Reykjavik 28. - 31.10. Huvudtemat för debatterna under sessionen är Fred och säkerhet i Arktis. Temat kommer bland annat att lyftas under det nordiska toppmötet mellan statsministrarna och Nordiska rådet, samt av ett flertal internationella gästtalare.

Under de två senaste åren har Nordiska rådets presidium varit mycket upptaget med frågor kring just säkerhet och försvar. I och med Finlands och Sveriges inträde i NATO och Rysslands krig i Ukraina har de här frågorna blivit allt viktigare att diskutera i en nordisk kontext. På Nordiska rådets session kommer man bland annat att ta upp frågeställningar kring hur Norden bäst kan garantera fred och säkerhet i Norden och Arktis.

- Jag tror aldrig det har varit viktigare att vi samlas inom den nordiska familjen för att tala om vad som karaktäriserar oss som region, och hur vi kan stå starka tillsammans i dessa osäkra tider, säger Bryndís Haraldsdóttir, president för Nordiska rådet.

Fredsarbete och klimatpolitik viktigt

I diskussionen om säkerhet är det också viktigt att inte glömma bort Nordens arbete för fred, påpekar Nordiska rådets vicepresident Oddný G. Harðardóttir.

- Våra ambitioner att motverka klimatförändringar, som drabbar Arktis snabbare än de flesta andra ställen i världen, kan också kopplas tätt samman med vårt arbete för fred och säkerhet, säger hon.

Nordiska politiker samlas i Reykjavik

Under Nordiska rådets session i Reykjavik samlas alla de 87 ledamöterna för Nordiska rådet för att debattera aktuella förslag och höra redogörelser från ett flertal nordiska ministrar om hur arbete inom olika politikområden sett ut under året. Under Nordiska rådets session håller också de nordiska statsministrarna traditionsenligt ett eget möte, förutom att de också deltar i plenum.

Under sessionen presenteras också Nordiska rådets presidentskapsprogram samt Nordiska ministerrådets ordförandeskapsprogram för det kommande året.

Läs mer om Nordiska rådets session 2024:

<https://www.norden.org/da/session2024>

Lederen af den demokratiske bevægelse i Belarus, er gæstetaler på Nordisk Råds session 30. oktober

Lederen af den demokratiske bevægelse i Belarus, Svetlana Tikhonovskaja, deltager som gæstetaler i plenumsalen på Nordisk Råds session i Reykjavik den 30. oktober. Hun skal blandt andet tale om, hvor vigtig støtten fra de nordiske lande er for arbejdet med demokrati i Belarus.

Svetlana Tikhonovskaja stillede op til præsidentvalget i Belarus i 2020 og har levet i eksil, siden Alexander Lukasjenko blev udråbt som præsident på baggrund af et valgresultat, som af uafhængige parter kritiseres for at være præget af omfattende valgfusk.

- Det belarusiske folk har allerede valgt demokratiet og fortjener det internationale samfunds fulde støtte. Parlamentarikere i Norden og andre lande spiller en afgørende rolle i forhold til at fastholde Belarus på den globale dagsorden. Sammen kan vi sikre, at Belarus ikke forbliver en forpost for diktatur, men en fri,

selvstændig og demokratisk nation i den europæiske familie, siger hun.

Nordens støtte er vigtig

I sin tale vil Svetlana Tikhonovskaja blandt andet fremhæve betydningen af, at også de nordiske lande bliver ved med at støtte arbejdet for demokrati i Norden. Hun pointerer, at Belarus hører hjemme i den europæiske familie af nationer.

Svetlana Tikhonovskaja ser også Belarus' fremtid som en vigtig brik for hele Europas fremtidige sikkerhed.

Talen i plenumsalen livestreames på [norden.org](https://www.norden.org) onsdag den 30/10 klokken 10.00 islandsk tid.

Dette link <https://www.norden.org/da/session2024> viser videre til oplysninger om Nordisk Råds session - herunder **Livestreaming fra sessionen**

Syv personer bliver nu hædret med årets priser fra Nordisk Råd

En børnebog som symbol for en spirituel rejse, et værk som bliver til efter et tilfældeligt møde med en violinist, en kvindes vision om at bruge vulkaner til at bygge mere bæredygtigt, en film der viser seksualitet som ufarligt samtaleemne i familien og et omfattende forsøg på at forstå fortiden gennem sin ensomme far, ud fra erindringens tomrum. Disse er Nordisk Råds priser 2024.

Forfattere Niels Fredrik Dahl og Jakob Martin Strid, komponist Rune Glerup, arkitekt Arnhildur Pálmadóttir og filminstruktør Dag Johan Haugerud, sammen med producenterne Yngve Sæther og Hege Hauff Hvattum, bliver nu hædret som prisvindere af Nordisk Råds pris 2024.

I år blev alle de nominerede introduceret og vinderne afsløret i et særligt tv-program, produceret af den islandske public service institution RÚV.

Her kommer man vidt og bredt omkring i Norden, møder vinderne på deres hjemmebaner og får indblik i hvordan man kommer frem til en prisbelønnet film, bog eller værk eller kan hyldes for ens bidrag til en mere klimavenlig verden, hvor man udfordrer systemet og byggeindustrien.

Følg islandsk musiker og Tv-vært Unnsteinn Manuel når han møder islandsk-dansk kunstner Olafur Eliasson, dansk tidligere vinder Anna Neye, finsk forfatter

Fre venstre ses:

Niels Fredrik Dahl, Norge, som hædres med årets litteraturpris.

Jakob Martin Strid, Danmark, som hædres med årets børne- og ungdomslitteraturpris.

Arnhildur Pálmadóttir, Island, som hædres med årets miljøpris.

Rune Glerup, Danmark, som hædres med årets musikpris.

Dag Johan Haugerud, Norge, som hædres med årets filmpris sammen med de to producenter: Yngve Sæther og Hege Hauff Hvattum. Foto: norden.org.

Satu Rämö, svensk sangerinde Jenny Wilson og islandsk illustratør Rán Flygenring der, hvor de er i Norden og introducerer vinderne.

Du kan se (eller gense) [hele programmet her](#).

Nordisk Råds miljøpris 2024

Nordisk Råds miljøpris går til Arnhildur Pálmadóttir fra Island for hendes tværfaglige interesse og fokus på at reducere, CO2-udledningen og øge cirkulariteten i byggebranchen, som hædres med årets miljøpris.

Arnhildur har en passion for at inspirere til ændringer inden for byplanlægning, arkitektur og opførelse af bygninger.

Læs mere om Arnildur og miljøprisen [HER](#).

Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2024

Vinder af Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris går i år til "Den fantastiske bus" af tegneren Jakob Martin Strid fra Danmark.

Med 18.500 hestekræfter kører "Den fantastiske bus" lige i hjertekulen på læseren med sin episke fortælling om vigtigheden af fantasi og fællesskab.

Læs mere Jakob og børne- og ungdomslitteraturprisen [HER](#).

Nordisk Råds musikpris 2024

Nordisk Råds musikpris 2024 går til Rune Glerup fra Danmark for værket "Om Lys og Lethed". Koncerten blev bestilt af DR Symfoniorkestret og er skrevet til og i tæt dia-

log med violinisten Isabelle Faust. Værket står som et højdepunkt i Glerups lange og bemærkelsesværdige karriere. Læs mere om Rune og musikprisen [HER](#).

Nordisk Råds filmpris 2024

Vinderen af årets Nordisk Råds filmpris er den norske film "Sex", skrevet og instrueret af Dag Johan Haugerud, produceret af Yngve Sæther og Hege Hauff Hvattum for Motlys. Sex er aldrig bare sex. Intet sted er det mere tydeligt end i "Sex", instruktør og manuskriptforfatter Dag Johan Haugeruds kloge og filosofisk anlagte komedie. Her er sex et prisme. Læs mere om "Sex" og filmprisen [HER](#).

(slutter side 10)

Nordisk Ministerråds politiske prioriteter 2025-2030

Nordisk Ministerråds 14 nye sektorpolitiske samarbejdsprogrammer vil med fælles fokus, tydelige prioriteter og målrettede indsatser være styrende for regeringssamarbejdet i Nordisk Ministerråd frem mod 2030.

Nordisk Ministerråds politiske prioriteter 2025-2030

De nordiske statsministre har en fælles vision om, at Norden skal være verdens mest bæredygtige og integrerede region i 2030.

Det er en vigtig og udfordrende vision, som kræver et stærkt politisk samarbejde. Særligt i en tid, hvor der er geopolitiske spændinger i vores nærområde, hvor vores klima, biodiversitet og miljø lider, og hvor den digitale revolution, en aldrende befolkning og mistrivsel blandt flere unge kalder på en fremtidssikring af vores samfund.

Gang på gang har Norden vist, at vi er stærkere, når vi tænker sammen og arbejder helhedsorienteret. Det er udgangspunktet for de 14 nye sektorpolitiske sam-

arbejdsprogrammer, som med et fælles fokus, tydelige prioriteter og målrettede indsatser vil være styrende for regeringssamarbejdet i Nordisk Ministerråd frem mod 2030.

Samarbejdsprogrammerne er blevet til efter indspil fra erhvervslivet, forskningsverdenen, civilsamfundet, ungdommen og ikke mindst det parlamentariske samarbejde i Nordisk Råd. Programmerne trækker på den store viden, der findes hos de fællesnordiske institutioner, arbejdsgrupper og netværk.

Tilsammen leverer de på de tre strategiske prioritetsområder i Vision 2030:

Et grønt Norden, et konkurrencedygtigt Norden og et socialt bæredygtigt Norden.

De 14 samarbejdsprogrammer ses nederst på siden, der findes [HER](#).

Kilde: Nordisk Samarbejde / norden.org.

Syv personer bliver nu hædret med årets priser fra Nordisk Råd

(fortsat fra side 9)

Nordisk Råds litteraturpris 2024

Nordisk Råds litteraturpris går til "Fars rygg" af Niels Fredrik Dahl fra Norge. Niels Fredrik Dahl har skrevet en omfattende, men også lavmælt, roman om at nærme sig de blinde pletter i ens eget ophav og dermed også dannelsen af ens egen identitet. "Fars rygg" er en dybtgående og højst særegen roman om den tabte tid og om savnets betingelser.

Læs mere om Niels Fredrik og litteraturprisen [HER](#).

NORDISK RÅDS PRISER

Litteraturprisen er den ældste af de fem priser og blev første gang uddelt i 1962, herefter kom musikprisen i 1965, miljøprisen i 1995, filmprisen i 2002 og endelig børne- og ungdomslitteraturprisen i 2013. Prisen der tildeles er på 300.000 danske kroner.

Læs mere om priserne, [HER](#).

De nominerede til årets priser

Her er de nominerede til Nordisk Råds litteraturpris 2024. [HER](#).
13 romaner, digtsamlinger og beretninger er

nomineret til Nordisk Råds litteraturpris 2024.

Her er de nominerede til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2024. [HER](#).

14 nordiske billedbøger, børnebøger og ungdomsromaner er nomineret til Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2024.

Her er de nominerede til Nordisk Råds musikpris 2024. [HER](#).

12 værker er nomineret til Nordisk Råds musikpris 2024 for de
12 værker er nomineret til Nordisk Råds musikpris 2024 for deres høje kunstneriske niveau. Der

er både album med jazz-musik, folk, filmmusik, symfonier og koncerter, som er skabt af musikere fra de nordiske lande. Vinderen offentliggøres den 22. oktober.

I nyheden er der links til informationer om hver af de nominerede.

70 kandidater til Nordisk Råds miljøpris 2024. [HER](#).

Her er de 8 nominerede til Nordisk Råds miljøpris 2024. [HER](#).

Her er de nominerede til Nordisk Råds filmpris 2024. [HER](#).

26 nyheder fra Nordisk Samarbejde

Nordisk Samarbejde – dvs **Nordisk Råd** og **Nordisk Ministerråd** har hjemmesiden: <https://www.norden.org/da>
Nordisk Samarbejde har offentliggjort 26 nyheder siden 28. juni, hvor sidste nyhed i **Viden om Norden** nr. 2-2024 var omtalt.

Hver nyhed omfatter tekst samt ofte billeder samt henvisning til yderligere informationer. Hver nyhed er i det følgende forsynet med link direkte til nyheden på hjemmesiden for Nordisk Samarbejde. Klik på det blå **HER** for hver nyhed.

Alle nyheder og rapporter fra Nordisk Samarbejde er frit tilgængelig for alle interesserede.

De 26 nyheder er:

- 29.06.2024: Skogarnas viktiga roll i bevarandet av vår planet. [HER](#).
- 14.08.2024: Norden vil være førende på bæredygtigt byggeri. [HER](#).
- 16.08.2024: Susanne Andreasen bliver ny direktør for Nordens Institut i Grønland. [HER](#).
- 20.08.2024: Her er de nominerede til Nordisk Råds filmpris 2024. [HER](#).
- 27.08.2024: Call for Submission of event proposals at the Nordic Pavilion. [HER](#).
- 27.08.2024: Ny rapport tar pulsen på kommuners hållbarhetsarbete. [HER](#).
- 30.08.2024: Nordiska rådet: Järnvägssatsningar viktiga för att uppnå det nordiska samarbetets Vision 2030. [HER](#).
- 30.08.2024: En fælles nordisk fremtid med kunstig intelligens. [HER](#).
- 02.09.2024: Bred politisk aftale bakker op om unges bidrag i kampen mod biodiversitetskrisen og klimaforandringerne. [HER](#).
- 11.09.2024: Sveriges miljöminister öppnar nordisk konferens om hållbarhet. [HER](#).
- 11.09.2024: Nordiska rådet på försvarskonferens: mer säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete behövs. [HER](#).
- 17.09.2024: Er du Nordens nye ekspert på integration? [HER](#).
- 20.09.2024: Nordiska justitieministrar står tillsammans emot gränsöverskridande brottslighet. [HER](#).
- 25.09.2024: Nordiske ministre underskriver erklæring om mikroplast. [HER](#).
- 25.09.2024: Nordiskt ministermöte om barns och ungas läsning på Göteborgs bokmässan. [HER](#).
- 26.09.2024: Nordiska ministerrådet bjuder in till nordisk trepartsdialog. [HER](#).
- 27.09.2024: Delta i enkät om banköverföringar och mobila betaltjänster mellan nordiska länder! [HER](#).
- 27.09.2024: Ny rapport: Der skal skrappe midler til, hvis Norden skal mindske madspildet inden 2030. [HER](#).
- 03.10.2024: Norden i front på energiomstillingen. [HER](#).
- 04.10.2024: Norden skal sikre sig kritiske metaller og mineraler. [HER](#).
- 13.10.2024: Mærkningsordning virker ikke efter hensigten: Alt for meget mad smides ud. [HER](#).
- 16.10.2024: Ny rapport listar åtgärder för minskade utsläpp från konsumtion. [HER](#).
- 17.10.2024: Fred och säkerhet i Arktis huvudtemat för Nordiska rådets session i Reykjavik. [HER](#).
- 18.10.2024: Det nordiske samarbejde på COP16 i Cali. [HER](#). Se mere side 8.
- 22.10.2024: Svetlana Tikhanovskaja gæstetaler på Nordisk Råds session. [HER](#). Se mere side 8.
- 22.10.2024: Nu kender vi vinderne af Nordisk Råds Priser 2024 – Tillykke! [HER](#). Se mere side 9 og 10.

106 publikationer er fra 28. juni til nu udgivet af Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd med tilhørende institutioner. Nogle af publikationerne findes i flere udgaver i hver sit sprog. Dette link fører til **alle rapporter**. De nyeste mange rapporter er de 14 samarbejdsprogrammer, som er nævnt på forrige side. Rapporterne herom findes i flere sprog.
